

Asia: VN/13873/2024

Lausuntopyyntö tuotevastuudirektiivin täytäntöönpanoa koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne tuotevastuulakiin ehdotetuista muutoksista?

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) kannattaa työryhmän ehdotusta.

KKV/kuluttaja-asiamies on osallistunut jäsenenä työryhmään ja mietinnön valmisteluun.

2. Pidättekö kehittelyriskipuolustusta koskevaa ratkaisua kannatettavana?

KKV kannattaa nykyisen oikeustilan säilyttämistä kehittelyriskin osalta. Esityksessä ehdotetaan, että Suomi käyttäisi maksimidirektiivin option ja kansallisen harkinnanvaran. Näin ollen Suomessa ei jatkossakaan sovellettaisi kehittelyriskipuolustusta vastuuvapausperusteena.

Kehittelyriskistä on kyse silloin, kun turvallisuuspuute ei ole ollut valmistajankaan ennakoitavissa. Tuotevastuun keskeinen tavoite on suojata kuluttajaa

vahingonkärsijänä, joka ei voi vaikuttaa tuotteen aiheuttaman riskin muodostumiseen. Kehittelyriskipuolustus loisi merkittävän aukon: kaikkein

yllättävimmissä vahinkotilanteissa kuluttaja saattaisi jäädä kokonaan ilman korvausta, vaikka kyseessä olisi vakava henkilövahinko. Suomessa esimerkiksi

merkittävä osa lääke- ja rokotevahingoista hoidetaan vakuutusjärjestelmien kautta, minkä vuoksi kehittelyriskikysymys ei ole esillä tuomioistuimissa.

Tuntemattoman riskin ei tulisi jäädä yksittäisen vahingonkärsijän kannettavaksi, vaan se tulisi kohdentaa taloudellista hyötyä saavaan elinkeinotoimintaan. Kehittelyriskin hajauttaminen markkinoilla on yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisempaa kuin vahingon jättäminen yksittäisille kuluttajille. Varsinkin ensisijaisena vastuutahona oleva valmistaja hyöttyy tuotteen markkinoille saattamisesta ja voi sisällyttää riskin kustannukset hintoihin tai vakuutuksiin. Tuotevastuu kuuluu

tavanomaisesti osaksi yritysten vastuuvakuutusten kattamia riskejä. Vakuutusyhtiöille takautumisoikeus mahdollistaa sen, että vakuutuksesta maksettuja vahingonkorvauksia voidaan vaatia vastuulliselta taholta.

Kehittelyriskin kannustaa valmistajia kehittämään turvallisempia ja luotettavampia tuotteita. Kun kehittelyriskipuolustus ei ole käytettävissä, yritysten on pyrittävä tunnistamaan riskit mahdollisimman kattavasti etukäteen. Vaikka tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tuotteiden pidempiä tuotekehitys- ja testausvaiheita, on yrityksenkin edun mukaista välttää esimerkiksi runsaslukuisia henkilövahinkoja ja niiden tuomaa mainehaittaa.

3. Onko kuluttajansuojalain muutostarpeet otettu asianmukaisesti huomioon?

KKV kannattaa työryhmän esitystä nykyisen oikeustilan säilyttämisestä eikä pidä kuluttajansuojalain säännösten uudelleentarkastelua tässä yhteydessä tarpeellisena.

Tuotevastuudirektiivillä ei ole tarkoitus yhdenmukaistaa yksinomaan kuluttajansuojalainsäädännön alaan kuuluvia kuluttajasopimuksiin ja

palvelussuorituksiin liittyviä virhe- ja vahingonkorvausvastuita. KKV pitää hyvänä sitä, että tuotevastuudirektiivin johdanto-osan 9 kappaleen

mukaan tällaisen kansallisen sääntelyn säilyttäminen on mahdollista.

Kuten työryhmän mietinnössä kuvataan, kuluttajansuojalakiin sisältyy lain eri luvuissa säännöksiä, joilla on jonkinasteista liittymäpintaa tuotevastuukysymyksiin. Tuotevastuu-uudistuksen jälkeenkin kotitalouksille vastuutaho saattaa usein löytyä kotimaasta tai EU-alueelta. Kuluttajansuojalain ansiosta kuluttaja ei ole pakotettu esittämään vaatimuksia kahteen kertaan tai kääntymään vaatimuksineen kahden eri tahon puoleen silloin, kun korvattava vahinko on seuraus hyödykkeen virheestä. Elinkeinonharjoittajille kuluttajansuojalaki tekee mahdolliseksi kuluttajan ja hänen perheenjäsentensä vaatimusten käsittelemisen kerralla, jolloin myös elinkeinonharjoittajalle on selkeämpää harkita mahdollisen tuotevastuun takautumisoikeuden käyttämistä. Kuluttajansuojalain säännöksiin ei ole katettu kaikki tuotevastuuseen liittyviä korvauskysymyksiä. Esimerkiksi tavaran kaupassa on kuluttajansuojalain 5 luvussa rajattu henkilövahingot lain soveltamisalan ulkopuolelle. Sen sijaan KSL 5a, 8 ja 9 luvut sisältävät säännöksiä myös henkilövahinkojen korvaamisesta. Kuluttajansuojalaki ei estä kuluttajaa vaatimasta tuotevastuulain nojalla korvausta hyödykkeen myyjän sijaan suoraan valmistajalta tai muulta vastuutaholta.

KKV kannattaa kuluttajansuojalain 12 luvun 1a §:ään liittyvän terminologian muuttamista vastaamaan uudistetun tuotevastuulain ja tuotevastuudirektiivin käsitteistöä, mikä tukisi sääntelyn selkeyttä ja systematiikka.

4. Onko esityksen vaikutukset asianmukaisesti arvioitu?

KKV toteaa, että kyse on EU:n maksimidirektiivin kansallisesta toimeenpanosta ja suurimmat vaikutukset johtuvat EU-säädöksestä. Sikäli kuin kansallista harkinnanvaraa on, työryhmä lähtee ehdotuksessaan nykyisen oikeustilan säilyttämisestä. Suurimmat viranomaisvaikutukset kohdistuvat KKV:n kuluttajavastuualueen neuvontapalveluihin ja siellä kuluttajariitojen sovitteluun, kuten työryhmän mietinnössä todetaan.

5. Onko teillä yleisiä huomioita tai muuta lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta?

-

Rosendahl Riikka
Kilpailu- ja kuluttajavirasto